

Nr 32.

Av herr **Utbult m. fl.**, om statsbidrag till ett vattenförsörjnings- och avloppsföretag inom Öckerö kommun.

Inom stora delar av Göteborgs och Bohus läns skärgård har bristen på lämpligt vattenledningsvatten länge medfört betydande olägenheter. Vad gäller åtgärderna för vattenförsörjningens lämpliga ordnande ha verkställda utredningar visat, hurusom förhållandena inom stora delar i Öckerö kommun erbjuda alldeles speciella svårigheter.

Öckerö kommun utgöres av den huvudsakligen kala, splittrade skärgården väster om Göteborg. Bebyggelsen har sökt sig till kommunens tio större öar, där den i regel sammanträngts inom vissa begränsade områden. Dessa öar äro räknade från söder till norr Fotö, Hönö, Grötö, Öckerö, Kalvö, Björkö, Hälsö, Källö-Knippla, Hyppeln och Rörö. Fyra municipalsamhällen finnas, nämligen Hönö, Hälsö, Källö-Knippla och Kalvsund (beläget på Kalvö).

Befolkningen, som uppgår till mellan 6 500 och 7 000 personer, livnär sig huvudsakligen av fiske, och ögruppen utgör skärgårdens största fiskedistrikt med över 300 inregistrerade fiskebåtar. Vidare finnas där flera båtvarv, mekaniska verkstäder och andra industrier. Närheten till Göteborg har gjort ögruppen till en omtyckt uppehållsort för sommargäster. Man kan sålunda räkna med att över 4 000 personer av denna kategori ha sin regelbundna vistelse där under sommarsäsongen, vartill kommer ett ännu större antal tillfälliga besökare under vissa veckodagar.

Vattenförsörjningen sker huvudsakligen från grävda eller sprängda brunnar, varjämte några bergborrade brunnar förekomma. Den sammanlagda vattentillgången är under stora delar av året inom vissa delar av kommunen otillräcklig och tidvis så dålig, att vatten måste hämtas med båt från Göteborg. Vattnet i brunnarna är i allmänhet mycket hårt och i vissa fall även salthaltigt samt ofta organiskt och bakteriologiskt förorenat. Brunnarnas nederbördsområden sammanfalla nämligen i regel helt eller delvis med bebyggelseområdena, och de filtrerande jordlagren äro i de flesta fall mycket tunna. Därtill kommer att allmänna avloppsledning i det stora hela saknas och att avloppsfrågan merendels även i övrigt är otillfredsställande ordnad. Avloppsvattnet från fastigheterna framrinner sålunda här och var i öppna diken genom bebyggelsen, varvid det sommartid råkar i förruttnelse och sprider stank samt infiltreras genom de tunna jordlagren till brunnarna. Som följd härav är den s. k. sommarsjukan vanlig på öarna.

Ur ovannämnda synpunkter äro alltså de sanitära förhållandena inom Öckerö

kommun dåliga. De förefintliga olägenheterna ha länge framstått såsom synnerligen besvärande, vartill kommer, att risken för mera svårartade epidemier ter sig allvarlig nog inom dessa tätt befolkade samhällen. Det måste följaktligen framstå som en betydelsefull sanitär angelägenhet att snarast möjligt få öarnas såväl vattenförsörjnings- som avloppsförhållanden tillfredsställande ordnade.

Lösandet av dessa frågor utgör också en viktig förutsättning för ögruppens fortsatta ekonomiska utveckling. Den bristande tillgången på lämpligt vatten försvårar och hindrar nämligen i hög grad såväl utvecklingen av befintliga industrier som tillkomsten av nya sådana, oaktat förhållandena i övrigt synas lämpliga härför. Bland annat torde det ligga nära till hands att anlägga fiskberednings- och konservindustrier i direkt samband med det omfattande nord-sjöfisket, för vilka industrier riklig tillgång på gott vatten dock är en oundgänglig förutsättning.

Genom den i oktober 1945 framlagda generalplaneutredningen rörande vattenförsörjning och avlopp inom Göteborgs och Bohus län ha de geologiska och tekniska förutsättningarna för nämnda bristers avhjälpande klarlagts. Det har därvid visat sig, att av ifrågavarande tio öar endast Hyppeln och Rörö kunna väntas bli något så när självförsörjande i fråga om vatten. Ej heller på fastlandet finnes närbelägen tillgång till erforderliga vattenkvantiteter. Av geologiska skäl kan någon större mängd grundvatten där icke utvinnas inom rimligt avstånd, och någon sjö finnes ej i trakten. Närmaste ytvattentäkt är Göta älv. Under sådana förhållanden har man icke kunnat finna någon annan lämplig utväg än att vattenförsörjningen ordnas med vatten från Göteborgs vattenverk. Staden har också preliminärt förklarat sig icke ha något emot att på vissa villkor leverera vatten till öarna.

Rörande vattnets transport från vattenverket och dit har generalplaneutredningen upprättat jämförande kostnadskalkyler med avseende på de olika anordningar, som kunna tänkas komma i fråga härför, nämligen tankbåtar eller rörledning från stadens vattenledningsnät. Siffrorna visa, att det senare alternativet erbjuder mycket betydande ekonomiska fördelar, och det torde vara uppenbart, att det jämväl ställer sig ändamålsenligare ur driftssäkerhetssynpunkt. Enligt förslaget skulle ledningen utgå från en punkt cirka 2 km sydväst om Bräckö på Hisingen inom Göteborgs stad samt framdragas västerut till Hjuvik. Därifrån skulle den via Kalvsund och Öckerö förgrenas till de olika öarna, varvid dykarledningar finge anordnas under sunden. I samband med vattenledningens framdragande på öarna skulle allmänna avloppsledningar och reningsverk anordnas på sådant sätt, att de nuvarande sanitära olägenheterna bortföle. I stor utsträckning borde härvid vatten- och avloppsledningar kunna läggas i gemensam rörgrav.

Kostnaderna för lösandet av vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna inom Öckerö kommun enligt generalplaneutredningens förslag ha av samma utredning beräknats till nära 5,3 miljoner kronor vid 1939 års prisnivå. Viss plane-

rad framtida utbyggnad av rörnätets huvudvattenledningar komme att därutöver kosta cirka 250 000 kronor. Nuvarande högre prisläge torde komma att öka ovanstående siffror med cirka 40 procent.

Av det sagda framgår dels att det här är fråga om ett företag av mycket betydande storleksordning, dels att detta företag — med undantag av anläggningarna på Hyppeln och Rörö — icke, såsom eljest ofta är fallet, kan utföras i mindre var för sig fungerande utbyggnadsskeden. Tvärtom måste företaget till huvudsaklig del färdigställas i ett sammanhang för att alls kunna fylla sin uppgift. De anförda sanitära och samhällsekonomiska förhållandena göra det vidare angeläget, att företaget snarast möjligt kommer till stånd, vilket icke är möjligt med mindre statsbidrag erhålles enligt för denna bidragsverksamhet gällande grunder.

I årets statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, punkt 36, har under rubriken »Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp» för budgetåret 1947/48 upptagits ett reservationsanslag av 5 miljoner kronor. Då efterfrågan på dylika bidragsmedel gör sig mycket starkt gällande inom alla delar av landet, kan ett företag av här ifrågavarande storleksordning uppenbarligen icke inrymmas i det anläggningsprogram, för vilket nyssnämnda reservationsanslag avses, utan att detta program därigenom blir i betydande grad snedbelastat. Även vid viss framtida ökning av det årliga anslaget till vattenförsörjning och avlopp torde, därest bidrag av dessa medel beviljas till en anläggning av denna storleksordning, övriga sökandes möjligheter att erhålla statsbidrag därigenom komma att avsevärt inkräktas. Under sådana förhållanden synes det lämpligaste vara, att till bidrag till de mycket speciella vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar, som erfordras inom Öckerö kommun, anvisa särskilda anslagsmedel. Det må här erinras om att ett liknande förfarande tillämpats i fråga om vissa större landsvägsbroar, vilka icke ansetts böra inrymmas under det allmänna brobyggnadsanslaget. Av det till nyssnämnda anläggningar erforderliga bidraget bör en mindre del anvisas redan för budgetåret 1947/48.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte *dels* besluta medgiva, att ifrågavarande vattenförsörjnings- och avloppsföretag för Öckerö kommun må understödjas enligt de i allmänhet gällande grunderna för statsbidrag till dylika anläggningar, *dels* för ändamålet anvisa till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande under budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Stockholm den 16 januari 1947.

Birger Utbult.

J. W. Mårtensson.

Waldemar Svensson.

Carl E. Johansson.

C. O. Carlsson,
Bakeröd.

Ernst V. Staxäng.